

İSTİĞFAR, TEKBİR VE İSTİRCÂ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun...

Size Avustralya'nın Sydney şehrinden yapıyorum bu cuma konuşmamı... Kur'a ile açtığım hadis kitabının sayfasındanbeş hadis işaretledim, onları okuyacağım.

a. Namazdan Sonra İstiğfarın Faydası

Birincisi –herhalde duyunca uygularsınız, memnun olacaksınız tahmin ediyorum– Ebû Hüreyre RA'dan, Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs*'inde kaydetmiş bu hadis-i şerifi... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

مَنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ سَبْعِينَ مَرَّةً فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ غُفِرَ لَهُ مَا كُتِبَ مِنَ الذُّنُوبِ وَلَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَرَى أَزْوَاجَهُ مِنَ الْحُورِ وَمَسَاكِنَهُ مِنَ الْقُصُورِ

(الديلمى عن أبى هريرة)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.734, no:2104; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXXI, s.436, no:45703.

RE. 402/15 (*Meni'stağfera'llàhe azze ve celle seb'îne merreten fî dübüri külli salâtin, gufira lehû me'ktesebe mine'z-zünûb, ve lem yahrücü mine'd-dünyâ hattâ yerâ ezvâcehû mine'l-hür, ve mesâkinehû mine'l-kusûr.*) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Böyle buyurmuş Peygamber Efendimiz, hadis-i şerifin mübarek kelimeleri bunlar... Ben Türkçe'sinin izahını yapayım. Diyor ki Efendimiz bu ifadesinde:

(*Meni'stağfera'llàhe azze ve celle seb'îne merreten fî dübüri külli salâtin*) “Kim aziz ve celîl olan Allah'a, her namazın arkasından yetmiş defa istiğfar eylerse, ‘*Estağfiru'llâh*’ derse...” Her namazın arkasından dediği – *Allâhu a'lem*— farz olan beş vakit namaz demek. Yâni, “Bir insan sabah, öğlen, ikindi, akşam ve yatsı namazlarının arkasından yetmiş defa ‘*Estağfiru'llâh*’ derse; (*gufira lehû me'ktesebe mine'z-zünûb*) o zamana kadar iktisâb etmiş olduğu, bulaşmış olduğu, işlemiş olduğu bütün günahları mağfiret olunur.”

Çünkü, “*Estağfiru'llâh*” demek, “Yâ Rabbi ben affımı, mağfiretimi istiyorum!” demektir. Allah duaları kabul edicidir. Biliyorsunuz insan abdest alınca günahlardan temizleniyor. Namaz kılınca, bir kere daha temizleniyor. Her namaz insanı, evinin önünden tertemiz suyu olan bir nehir akıyor da, içine girip yıkıyor, terleri kirleri akıyor gibi, günahlardan temizler.

Abdest alınca da, abdest azalarından sular damlarken günahlar affolur. Güzel bir abdest temizliğinden sonra, orada günahlar biraz affoluyor. Namaz kıldıktan sonra da günahları affoluyor. Arkasından da tam böyle Allah'ın huzuruna çıkmışken, mü'minin mi'racıdır namaz biliyorsunuz; yetmiş defa “*Estağfiru'llah*” diyor; “Affet beni Allah'ım! Ben senden affımı, mağfiretimi istiyorum.” diyor.

Böyle her namazın arkasından olunca, 5x70 bir günde 350 eder. Demek ki, günde 350 defa istiğfar etmiş olur.

Allah onun işlemiş olduğu günahları affeder; bir... (*Ve lem yahrücü mine'd-dünyâ hattâ yerâ ezvâcehû mine'l-hür, ve mesâkinehû mine'l-kusûr.*) “Dünyadan da ahir ömründe vefat edeceği zaman, dünyaya veda edeceği zaman, dünyadan çıkıp ahiret alemine geçeceği zaman, dünyada hurilerden zevcelerini ve cennetteki meskenleri hangisi ise o köşkleri görmeden vefat etmez, ayrılmaz.” Yâni, daha henüz canı varken, ama ölmek üzereyken, tam ruhunu teslim etme anında gözünün önünde, hüriler ve cennetteki köşkleri kendisine görüne görüne, öyle vefat eder.” diye, size güzel bir müjde nakletmiş oluyorum, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden...

Allah o güzel şekilde emaneti teslim etmeyi, böyle güzel bir hal ile ruhumuzu teslim etmeyi cümlemize nasib eylesin... Bu vazifeleri de yapalım! Her namazın arkasından, yetmiş defa “*Estağfiru'llah*” demek... Peygamber Efendimiz böyle buyurmuş, Ebû Hüreyre RA rivayet etmiş diye başkalarına da söylersiniz.

b. Rızık Darlığı ve Sıkıntının Çaresi

İkinci hadis-i şerif yine tevbe ve istiğfarla ilgili... Yine Deylemî, Enes RA'dan rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyorlar ki:²

مَنْ اسْتَبْطَأَ الرِّزْقَ فَلْيُكْثِرْ مِنَ التَّكْبِيرِ وَمَنْ كَثُرَ
هَمُّهُ وَغَمُّهُ فَلْيُكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ

(الدیلمی عن أسنس)

RE. 402/5 (*Meni'stebtaa'r-rizka felyüksir mine't-tekbîr, ve men kesüra hemmühû ve gammühû felyüksir mine'l-istiğfâr.*) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl...

İkinci hadis-i şerifin mânâsı, mealî nedir:

(*Meni'stebtaa'r-rızk*) “Kim kendisinin alınına yazılmış olan, kısmeti olan, nasîbi olan rızkın geciktiği kanaatinde olursa, geciktiğini düşünürse...” Yâni, “Allah benim rızkımı yazmıştı ama, bak elimde bir şey yok, bugünkü rızkım gecikti.” filân gibi böyle bir endişelenme olursa, rızkının geciktiği kanaatine sürüklenirse; heyecanlanır, acele eder, öyle bir kanaate gelirse, ne yapsın?.. (*Felyüksir mine't-tekbîr*) “Allahu ekber demeyi, tekbir getirmeyi çoğaltsın!”

Tabii, bizim bayramlarda okuduğumuz tekbir ne kadar güzel... İstanbul'un fethini de öyle, gaziler tekbir getire getire tahakkuk ettirmişler:

² *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.49, no:9325; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXI, s.429, no:45658.

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ
أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ

(A'llàhu ekber, a'llàhu ekber... Lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber... A'llàhu ekber, ve li'llâhi'l-hamd)

Bunun içinde kaç tane tekbir var, ne güzel bir ibâre... Demek ki, “Rızkım gelmedi hâlâ yâhu, ne olacak benim halim?” diye rızkının gecikmesinden endişe ediyorsa, tekbiri çok getirsin!..

(Ve men kesüra hemmühû ve gammühû)
“Tasaları, gamları, üzüntüleri çok olan, ‘Bugün çok efkârlıyım, çok dertliyim, çok gamlıyım. Üff, içim çok sıkılıyor.’ diyen kimse de...” Üf demez müslüman... Bizim büyüklerimiz, rahmetli annelerimiz, anneannelerimiz –Allah-u Teâlâ Hazretleri hepsine rahmet eylesin, nur içinde yatsınlar— şu mübarek cuma gününde; “Üf demek doğru değil, şeytanı çağırmak demektir üf deyince şeytan gelir insanın yanına...” derlerdi.

“Aman, bugün derdim çok, sıkıntılar bastı, hafakanlar bastı, bir sürü üzücü olaylarla da karşılaştım, canım çok sıkılıyor.” diyorsa bir insan; hemmi ve gammı, üzüntüleri ve tasaları çoğalmışsa, o ne yapsın?.. (Felyüksir mine'l-istiğfâr) “Estağfiru'llâh demeyi çok yapsın!” Demek ki *Estağfiru'llâh* demek, insanın gamını, kederini, tasasını, iç sıkıntısını, üzüntüsünü izâle ediyor. Böyle bir mânevî gücü var.

Tabii bu üzüntüleri, sevinçleri insana veren, neşelendiren de, üzen de, yaşatan da, öldüren de, yükselten de alçaltan da Allah-u Teâlâ Hazretleri... Allah'ı bilir, Allah'ı zikrederse bir insan; tevbe ederek zikretmek, istiğfar ederek zikretmek, tekbir getirerek zikretmek, bunların hepsi zikrin çeşitleridir. Allah'ı zikredeni Allah da zikreder. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri:

فَاذْكُرُونِي أَذْكَرُكُمْ

(البقرة: ١٥٢)

(*Fe'zkrûnî ezkrüküm*) “Ey kullarım, siz beni zikredin ki, ben de sizi zikredeyim!” (Bakara, 2/152) buyurmuş.

Demek ki böylece, bu cuma gününde sizlere, tevbe ve istiğfarın çok getirilmesini tavsiye eden bir hadis-i şerifi okuduk. Faydası; insanın gamının, kederinin, tasesının dağılması... Bir insan da rızkının genişlemesini istiyorsa, “*Allàhu ekber*”i çok diyecek, tekbiri çok getirecek.

Bir de birinci hadis-i şerifte geçmişti, bir insan her namazın arkasından yetmiş defa tevbe istiğfar ederse, “*Estağfiru'llàh el- azîm*” derse, Allah o zamana kadar işlemiş olduğu günahlarını affeder. Öleceği zaman da, ahiretteki hurilerden zevcelerini ve cennetteki oturacağı köşkleri görmeden dünyadan ayrılmaz. Ayrıılırken onları görür.

İkisi de birer mânevî ilaç gibi hepimiz için; bunları kullanalım, aziz ve sevgili kardeşlerim!

c.Musibet Karşısında Denilecek Söz

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum:³

مَنْ اسْتَرْجَعَ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ جَبَرَ اللَّهُ مُصِيبَتَهُ
وَأَحْسَنَ عُقْبَاهُ وَجَعَلَ لَهُ خَلْفًا صَالِحًا يَرْضَاهُ

(طب. هب. أبو الشيخ عن ابن عباس)

RE. 402/6 (*Meni'stercaa inde'l-musîbeti cebera'llàhu musîbetehû ve ahsene ukbâhu, ve ceale lehû halefen sâlihan yerdâhu.*)

İbn-i Abbas RA'dan bu üçüncü hadis-i şerif. Bu da bir şifa tavsiyesi mahiyetinde, bu da güzel... Demin iki hadis-i şerifte güzel şeyler öğrendik. İnşâallah o tekbiri, istiğfarı çok yaparsanız. Burada da bir başka konuyu Peygamber Efendimiz bize bildirmiş oluyor:

(*Meni'stercaa inde'l-musîbeti*) “Başına bir musibet geldiği zaman, üzücü bir olay, canını sıkan, malına, sıhhatine, çoluğuna çocuğuna, ticaretine, yaşantısına bir musibet gelen bir insan, eğer (*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciun*) derse...” Bu sözü söylemek çok

güzel! Bunu söyleyen insan ne olur?.. (*Cebera'llàhu musîbetehû*) “Allah o musibetin yarasını sarar.”

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.255, no:13027; Beyhakî, *Suabü'l-İman*, c.VII, s.116, no:9689; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.31, no:10846; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.541, no:6650;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXXXI, s.430.

Cebera, bir yarayı sarmak, bir kırık kemiği doğrulsun diye sarmak demek... “Allah o musibetin kendisine verdiği kırıklığı sarar, şifa verir, kırıklığı kalmaz, iyi olur. Allah onun o musibetten hasıl olan yarasını sarar.

(*Ve ahsene ukbâhu*) İşin sonunu da onun için iyi eder, hayreder.” Musibet kötüdür amma, arkasını, sonunu hayr eder.

“O musibete uğrayıp da, ‘*Innâ li’llâh, ve innâ ileyhi râciûn*’ diyen insanın Allah yarasını sarar. Sonra da işin sonucunu, akıbetini güzel yapar. (*Ve ceale lehû halefen sâlihan*) Ve bu musibetin arkasından da ona sâlih bir durum, iyi bir hal nasib eder, verir, halk eder. Yâni, halini iyiye tebdil eder. (*Yerdâhu*) Musibet gider, kendisinin memnun olacağı, hoşnut olacağı, ‘Oh el- hamdü lillâh, rahata erdim!’ diye razı olacağı hoş bir hali, iyi bir durumu o musibetin yerine ikâme eder.”

Bu kadar önemli bu sözü söylemek...

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

(البقرة: ١٥٦)

(*Ellezîne izâ esâbethüm musîbetün kâlû innâ li’llâhi ve innâ ileyhi râciûn*) [O sabredenler, kendilerine bir belâ geldiği zaman, ‘*Innâ li’llâhi ve innâ ileyhi râciûn*’ derler.] (Bakara,

2/156) diye Kur'an-ı Kerim'de böyle denilmesi tavsiye ediliyor zâten... Hadis-i şerifte de şimdi karşımıza gelmiş oldu. Bir insan Kur'an-ı Kerim'in emriyle, Peygamber Efendimiz'in tavsiyesiyle, musibetle karşılaştığı zaman bu sözü söylüyor. Bu ne demek, bunun anlamını öğrenelim:

(*Innâ li'llâh*) “Biz Allah'ın kullarıyız, bizi yaratan o, yaşatan o... Varlığımızı, kudretimizi, kuvvetimizi, melekelerimizi, kabiliyetlerimizi, hislerimizi, azamızı, aklımızı, fikrimizi, her şeyimizi veren o... Her şeyimiz ondan... Biz onun kullarıyız. Onun kulu olduğumuza göre, ondan tarafız. (*Ve innâ ileyhi râciùn*) Biz onun huzuruna da döneceğiz. Şimdi dünya hayatında imtihan için bulunuyoruz, sonunda ona döneceğiz.”

Bütün insanlara hitaben, Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de:

وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

(الأنبياء: ٢٥)

(*Ve ileynâ türceùn*) [Sonunda ancak bize döndürüleceksiniz.] (Enbiyâ, 21/35) buyuruyor. İnsan Allah'tan, dinden, imandan, ibadetten ne kadar kaçsa nereye gidecek?.. Yine Allah'ın huzuruna gidecek. Yâni, kaçan kâfir de olsa, müşrik de olsa, dinsiz de olsa, ateist de olsa, inançsız da olsa, o da Allah'ın huzuruna çıkacak, mü'min de çıkacak...

Şöyle bir düşünelim: Allah'ın huzuruna kaçak bir kul olarak, yakalanmış, suçlu, âsî, mücrim olarak, yüzü kara, mahcup mu gelmek iyi; yoksa Allah'a aşk ve şevk ile, kavuşmak aşkıyla yaşamış, Allah'a kavuşmayı isteyerek hareket etmiş, şehid olmuş, gâzi olmuş, hüsn-ü hâtîme ile ahirete göçmüş, Allah'ın sevdiği bir kulu olarak Allah'ın huzuruna çıkmak mı iyi?..

Elbette Allah'ın huzuruna âsî, mücrim, eli kolu bağlı, yüzü kara, suçlu çıkmak kötü bir durum... Onu hiç kimse istemez. Ama fiilen dinsizlik yapınca, imansızlık yapınca, Allah'ın emirlerine asi olunca, sonuç itibarıyla öyle olmuş oluyor. Asi kulu olmuş oluyor, Allah'tan kaçmış oluyor, ibadet kaçkını oluyor, namaz niyaz kaçkını oluyor, din iman düşmanı oluyor.

(İnnâ li'llâh, ve innâ ileyhi râciûn) “Biz Allah'ın yarattığımız kullarıyız. Kendi başımıza bir şeyimiz yok ki, her şeyimiz Allah'tan... Dilerse felç eder, dilerse yok eder. Dilerse öldürür, dilerse yaşatır. Dilerse hoş hallere erdirir, dilerse musibetlere, felâketlere uğratır. Biz ona döneceğiz.” Ona dönmenin sorumluluğunu, onun huzuruna varacağımızın heyecanını şimdiden taşımamızdır. Hareketlerimize dikkat etmeliyiz.

İnsan sorumluluğunu bilmeli, kulluğunun sorumluluğunu idrak etmeli!.. Allah'a karşı kulluk görevleri olduğunu, teşekkür borcu, şükür borcu olduğunu; Allah'ın yarattıklarına, kendisine verdiklerine hamd etmesi, şükretmesi gerektiğini unutmamalı, onu hatırında tutmalı!..

Başına bir musibet geliyor. Kim nasîb etti bunu?.. Allah... Çünkü mukadderatı alnına yazan, takdir buyuran Allah-u Teâlâ Hazretleri...

“—Musibet iyi kullara gelir mi, niye geliyor bana?..”

Gelir. Peygamberlere en büyük musibetler gelmiş. İmtihandır, derecesi artsın diye gelir.

Bu musibeti Allah’ın kaderine, alnına yazdığını bilip, sabredecek. “Ben Allah’ın kuluyum, onun huzuruna varacağım. Dünyadaki imtihanımdan hesaba çekileceğim. Aman imtihanı kaybetmeyeyim! Musibet geldi diye yoldan çıkmayayım, raydan çıkmayayım, asi olmayayım, karşı gelmeyeyim, rızasızlık göstermeyeyim, sabırsızlık göstermeyeyim, edepsizlik etmeyeyim!” diye düşünmesi lâzım!..

Bunun da sözünü söylemesi lâzım: (*Innâ li’llâh, ve innâ ileyhi râciûn*) Bu hatırlama sözü... “İşte ben Allah’ın kuluyum, ben onun huzuruna döneceğim. Ben onun her şeyini severim. Kaderini severim, hayrını severim, musibet gelirse, ‘Ne yapalım, bu da imtihandır.’ diye sabrederim. Hükmüne rızam vardır. Kur’an-ı Kerim’ini severim, Peygamber-i Zîşân’ını severim. Ahkâmını severim. Haramlarının haram olmasını isabetli bulurum, kaçınırım, haram oluşuna rıza gösteririm. Helâllerin helâl oluşuna şükrederim, sevinirim... Her şeyine rıza gösteririm.”

Allah'a kulluk eden bir müslümanın, mü'minin en yüksek ruhsal durumu nedir?.. Rıza makamıdır, razı olmasıdır. Allah'tan hoşnut ve razı... "Razıyım yâ Rabbi!.. Neylersen güzel eylersin, biliyorum, razıyım yâ Rabbi!" demek çok iyi bir durum...

Aziz ve sevgili dinleyiciler! Böyle bir insanın ruh kuvveti çok fazla olur, metâneti çok fazla olur. Böyle bir kimseyi kimse alt edemez, kimse sırtını yere getiremez. Böyle düşünen, böyle inanan ihlâslı, imanını sağlam, mübarek bir kimse olur. Bu insan bunalıma düşmez, bu adam intihar etmez. Bu adam sabretmesini bilir, sabr-ı cemîl gösterir, sevap kazanır. Toplumunu birbirine karıştırmaz, feryad ü figan edip hem kendisini, hem başkalarını üzmez. Her şeyi güzel olur.

Kim gibi güzel olur?.. Yunus Emre gibi olur, Mevlânâ gibi olur. O arif, kâmil, imanının inceliklerini bilen zarif, edip kullar gibi olur.

Onun için, biz de bu üçüncü hadis-i şeriften hissemizi alalım! Hayatın cilveleri vardır, mukadderatın, kaderin cilveleri vardır; insan bazen iyi olaylarla karşılaşır, bazen de hoşuna gitmeyen olaylar başına gelir. Hasta olur meselâ; ağrısı sızısı olur, dişi ağrır, kulağı ağrır, başı ağrır, midesi ağrır, sancılanır, kıvranır. Romatizmaları rutubetten azar.

Çoluk çocuğunun başına bir şey gelir. Başarısızlık, iş hayatında bir terslik, arıza, kaza... Bunların hepsi hayatın cilvesi... İnsan her başına gelen musibetten intihara kalksa,

dünyada insan kalmaz. İntihar haram, isyan haram, kadere rıza göstermemek edepsizlik... Allah'a karşı gelmek zalimlerin, Firavunların işi... Azılı kâfirlerin işi... İyi bir mü'min tabii öyle bir şey yapmayacak.

Onun için, bu (*Innâ li'llâh, ve innâ ileyhi râciûn*) sözünü söyleyelim, alışalım, öğrenelim! Böyle musibetli anlarda bunu söyleyince, rahatlar insan... O zaman olayları sabr-ı cemîl ile karşılar.

Sabr-ı cemîl ne demek?.. Güzel bir sabırla, zarif bir sabırla, hakim bir sabırla, hoş bir sabırla karşılar; velveleye vermez ortalığı... Onurlu, hürmetli, izzetli bir kimse olur.

Bunu söylerken, bir göz muayene işimiz vardı, bir hastaneye, çok sevdiğimiz bir göz mütehassısı doçent dostumuza gittik. Oradan çıktık, hastanenin avlusu karma karış... Bir feryad, bir figan... Bir de baktık ki doğulu, yaşlıca bir kadın saçını başını yoluyor, göğsünü bağrını yırtmış, yerden yere kendisini atıyor. Hastanede herkes etrafına toplanmış, kendi şivesiyle ağıtlar söylüyor. Herhalde hastası öldü veyahut bir acı haber aldı anlaşılıyor... Velveleye veriyor ortalığı...

Kendi kendime, gideyim şu hanıma, "Hanım böyle yapma, bu yaptığın İslâm'da yok, sabr-ı cemîl göster!" diyeyim dedim ama, fırsat olmadı, durum müsait olmadı.

Peygamber SAS Efendimiz, buna benzer bir şekilde taşkınlık yapan bir kadının yanına gitmiş, demiş ki:

“—Hanım sabret Allah’ın kaderine...”

“—Sen benim başıma neler geldiğini, musibetimin ne kadar büyük olduğunu, felâketimin ne kadar tahammül edilmez olduğunu biliyor musun?..” filân diye bağırıp çağırmaya devam etmiş kadın.

Peygamber SAS Efendimiz yürümüş gitmiş. Arkadan gelenler demişler ki:

“—Ey kadın! Seninle konuşan bu zâtın kim olduğunu bilemedin mi?..”

“—Yok, bilemedim, ne bileyim ben?” Demişler:

“—O Peygamber SAS Efendimiz’ di...”

“—Yâ, eyvah! Öyle mi?..”

Üzüntüsünü unutmuş, edepsizliğinden mahcup olmuş. Koşmuş Peygamber SAS Efendimiz’in arkasından...

“—Yâ Rasûlallah, özür dilerim, senin olduğunu bilemedim. Başka bir insan sandım, sıradan bir insan sandım, ondan söyledim.” demiş.

Peygamber SAS Efendimiz de buyurmuş ki:⁴

الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى

(خ. م. د. ت. ن. ه. حم. ط. طس. ع. هب. ق. عد. عن أسنس؛ ع. عن أبي هريرة)

(*Es-sabru inde's-sadmeti'l-ûlâ*) “Sabır, darbe ilk geldiği zaman gösterilir, sevap o zaman alınır.” Yâni, “O ilk anda, insan kendisini tutmağa dikkat etmelidir. Böyle feryad ü figan etmemelidir.” buyurmuş.

Demek ki, sakın olacağız. Ne yapalım, hayatta insanın başına neler geliyor. Biz böyle hayatta insanın başına neler gelir diye etrafımıza baktığımız zaman, çeşitli misaller görüyoruz. Çeçenistan olayları geçtiğimiz yıllarda

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.438, no:1240; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.637, no:926; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.210, no:3124; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.314, no:988; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.22, no:1869; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.509, no:1596; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.130, no:12339; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.272, no:2040; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.222, no:6244; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.176, no:3458; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.119, no:9702; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.65, no:6919; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.362, no:1203; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.208, no:1368; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.172, no:249; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1477; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.356, no:799; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.99; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.352, no:7373; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.415, no:3842; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.453, no:6067; Ukaylî, *Duafâ* c.III, s.463, no:1519; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.272, no:6510, 6511; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.246, no:647;

Câmiü'l-Ehâdis, c.VII, s.355, no:6462 ve c.XIV, s.52, no:13769.

gözümüzün önünde cereyan etti. Kulağımızla her gün acı haberleri duyduk, televizyonlarda seyrettik. Sonra Bosna-Hersek olayları, şimdi de Kosova, Sancak, Arnavutluk olayları... Bir sürü üzücü şeylerle karşılaştık.

Böyle olaylarla insan karşılaşabiliyor. Ne yapması lâzım?.. Bunlara hazırlıklı olması lâzım!.. Ben bunları düşündüğüm için, bir de kardeşlerime karşı hizmet arzusu ile, onları hayata yetiştirmek için hanım derneklerimize rica ettim: “Aman bu hanımlarımızı yetiştirelim, ilkyardım kursları açalım!” dedim.

İlkyardım... Meselâ araba kazası oldu, yaralılar var. Araba çarpmış, kadın çıktı; çocuğu yaralı, kocası yaralı... Ne yapacak?.. O da feryad ü figan etse, o da bir kenara bayılsa, dağın başında yardımcılar gelinceye kadar kim yardım edecek?.. Metin olması lâzım!..

Onun için bizim kadın-aile derneklerimizde ilkyardım kursları tertitledik, çok rağbet gördü. Kardeşlerimiz ilkyardım kitabı yazdılar, yayınladılar.⁵ İşte kaza olursa ne yapmak lâzım, kanama olursa nasıl bağlamak lâzım, yarayı nasıl sarmak lâzım? Nasıl davranmak lâzım?.. Çeşitli güzel şeyler... Bunların hepsini bilmek gerekiyor.

Ben burada bakıyorum Avustralya’daki kadınlara; biz sabah namazına gidiyoruz, onlar idman yapmak için caddelerde koşturuyorlar...

⁵ Dr. Metin Erkaya, *Savaş ve İlkyardım*, Seha Neşriyat, İstanbul 1994

Biz ikinci namazına gidiyoruz, onlar işten çıkmışlar, caddelerde koşturuyorlar. Yeşil sahalarda idman yapıyorlar, vücutlarını geliştirmek için... Boyna yürüyen, koşan, vücudunu çalıştıran insanlar görüyorum. Çok aşırı bir idman merakı var. Vücudunun, sıhhatinin tam yüksek seviyede olması için, çok dikkat ediyorlar bunlar... Bizim üşeneceğimiz, tembellik edeceğimiz kadar, aşırı diyeceğimiz kadar fazla miktarda yürüyüş, koşu yapıyorlar.

Eşofmanını giyiyor veyahut şortunu giyiyor, idman kıyafetini giyiyor, yollarda koşturuyor. Para versen bizimkilere yaptıramazsın. Ama, bunların hepsi sıhhatli... Oturması, kalkması, yürümesi, sırtına çantayı aldığı zaman dağlara çıkması, çayırlarda, çöl yerlerde kamp kurması; hepsine alışkınlar. Yüzmeyi biliyorlar, gezmeyi biliyorlar, tırmanmayı biliyorlar. Halatla tırmanmayı dağlara tırmanmayı, her şeyi öğreniyorlar.

Hayat bu, hayatta insana her şey lâzım olur. İnsanın karşısına musibet de gelir. Musibetin karşısında hem ruhen hazır olmak lâzım, musibetin darbesi geldiği zaman yıkılmamak lâzım, metin olmak lâzım, karşı tedbiri almak lâzım!

Aziz ve sevgili kardeşlerim, “*Innâ li'llâh, ve innâ ileyhi râciùn*” derse, Allah onun musibetinin yarasını sarar, işinin âkıbetini iyi eyler. Ondan sonra ona iyi bir hal nasib eder, hoşlanacağı bir razı durum nasib eder.

O halde kişisel olarak, ailevî olarak, toplumsal olarak sıkıntılarınız varsa, “*Innâ li'llâh, ve innâ ileyhi râciùn*”u çok söyleyin!

Bu üçüncü hadis-i şerif, üç güzel tavsiye Peygamber SAS Efendimiz'den.

d. Görevi Ehline Vermek

Ondan sonraki hadis-i şeriflere geçiyorum. İki tane kaldı.

Birisi, yine İbn-i Abbas RA'dan, İmam Beyhakî rivayet etmiş:⁶

مَنْ اسْتَعْمَلَ عَامِلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّ
مِنْهُمْ أَوْلَىٰ بِذَلِكَ مِنْهُ وَأَعْلَمُ بِكِتَابِ اللَّهِ وَ سُنَّةِ
سَنَبِيِّهِ فَقَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَجَمِيعَ الْمُسْلِمِينَ

(ق. عن ابن عباس)

RE. 402/14 (*Meni'sta'mele âmilen mine'l-müslimîn, ve hüve ya'lemu enne fîhim evlâ bi-zâlike minhü ve a'leme bi-kitâbi'llâhi ve sünneti nebiyyihî, fekad hâne'llàhu ve rasûlehû ve cemâ'l- müslimîn.*)

⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.114, no:11216; Beyhakî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.X, s.118, no:20151; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.352, no:482; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.76, no:3112; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.256, no:6452; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.120, no:14319; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXI, s.435, no:45695.

Çok ilginç bir konu, çok yüksek bir İslâmî kuralı gösteriyor. Herkes için çok önemli, özellikle yöneticiler, idareciler, devlet adamları için çok önemli, tayin makamında olan insanlar için çok önemli... Buyuruyor ki, Peygamber SAS Efendimiz:

(Meni'sta'mele àmilen mine'l-müslimîn) “Kim bir görevli tayin ederse, bir yerde kullanılacak bir memur tayin ederse, seçerse...” Ama nasıl?.. *(Ve hüve ya'lemu enne fîhim evlâ bi-zâlike minhü)* “O müslümanların arasında, bu tayin ettiğinden bu işe daha evlâ olan, daha lâyık olan, daha becerikli olan, daha salâhiyetli daha salâhiyetli olan başkası var. *(Ve a'lem bi-kitâbi'llâhi ve sünneti nebiyyihî)* Allah'ın Kur'an'ını, kitabını daha iyi bilen; Peygamberinin, Muhammed-i Mustafâ'sının sünnetini daha iyi bilen, daha mütehassıs birisi var... Onu tayin etmiyor da, o işe, o memuriyete bir başkasını tayin ediyor. O işte onu isti'mal ediyor, onu kullanıyor, öyle bir memur tayin ediyor, bile bile... Daha iyisi olduğunu bile bile, iyisini kullanmıyor da kötüsünü kullanıyor.”

O ne yapmış olur?.. *(Fekad hâne'llàhu ve rasûlehû ve cemî'l- müslimîn.)* “Allah'a hıyanet etmiş olur, Rasûlüne hıyanet etmiş olur, bütün müslümanlara hıyanet etmiş olur, hâin olmuş olur.” diyor Peygamber Efendimiz.

Vay hain vay!.. Allah'a hıyanet ediyor, Rasûlüne hıyanet ediyor, müslümanlara hıyanet ediyor. Neden?.. İşin başına ehil olanı seçmediği için... Biliyor, öteki adam daha salâhiyetli, ama onu getirmiyor.

Onun için, bütün insanlar, iş yaptıracak insanları seçerken bu kurala göre hareket etsinler! Bu kuralı işyerlerinin duvarına yazsınlar, akıllarının baş köşesine yazsınlar, defterlerinin ilk sayfasına yazsınlar! En salâhiyetli insanı seçecek. Yalnız, Peygamber Efendimiz bakın, salâhiyeti yanında iki şey daha söylüyor:

1. (*Enne fîhim evlâ bi-zâlîke minhü*) Bu işte daha salâhiyetli, daha evlâ olan, daha bilgili olan, mütehassıs olan... Bu birinci vasıf.
2. (*Ve a'leme bi-kitâbi'llâhi ve sünneti nebiyyihî*) İkincisi; Kur'an'ı daha çok biliyor. Üçüncüsü; Peygamber Efendimiz'in sünnetini daha iyi biliyor.

Demek ki, iyi bir memurun nasıl olması lâzım İslâm'a göre?.. İşi iyi bilen insan olması lâzım!.. Yetmez; Kur'an bilmiyorsa, yetmez. Kur'an'ı bilmeyince Allah'a âsî olur, yanlış işler yapar. Hem işinde mütehassıs olacak, hem de o konudaki dinin emirlerini bilecek. Kur'an'ı bilecek, bir de Peygamber Efendimiz'in sünnetini bilecek! İlmihali bilecek, şeriatın ahkâmını bilecek, dinin hükümlerini bilecek ki, yanlış bir şey yapmasın...

Yâni, dînî yönden Allah'ın hoşuna gitmeyecek, Peygamber Efendimiz'in sevmeyeceği, razı olmayacağı bir iş yapmayacak. Bu çok önemli...

Ben fakültede kütüphanede çalışırken, bir tarih kitabında [*Gülşen-i Maârif*] Osmanlı devletinin kurucusu, Osmân-ı Gâzi Hazretleri'nin;

rahmetu'llâhi aleyh, o mücâhid, Gâzi sıfatını almış o devlet adamının, oğlu Orhan'a vasiyetlerini gördüm. Çok hoşuma gitti, onu tarih kitabından çıkarttım, neşrettim.⁷ Sonra birçok yerlerde duvarlara asıldı, kullanıldı, herkes ilgi gösterdi.

Orada çok güzel nasihati var Osmân-ı Gâzi'nin, oğlu Orhan-ı Gâzi'ye... Diyor ki:

“—Aman evlâdım, sakın ha devlet işlerine dini bilmeyen, ibadetini yapmayan, Allah'a itaatli olmayan, Rasûlüne saygılı olmayan insanları tayin etme! Çünkü o sana vefa göstermez; eğer vefası olsaydı Yaradanına vefa gösterirdi, Peygamberine vefa gösterirdi. Yaradanına vefa göstermiyor, Peygamberine vefa göstermiyor; demek ki vefasız bir insan...”

Onu sen işin başına geçireceksin, rüşvet alacak, halkı ezecek, yanlış iş yapacak... Allah'tan korkmuyor, sorumluluk duygusu taşıyor, mahkeme-i kübrâyı düşünmüyor... Böyle bir insan deveyi hamutuyla yutar, hazineyi hortumlar bitirir.

Nasıl olması lâzım?.. Allah'tan korkan, Allah'ın kitabını bilen ve Peygamber Efendimiz'in sünnetini bilen bir insan olması gerektiğini söylüyor Peygamber Efendimiz.

El-hamdü lillâh, bizim ülkemiz %99'u müslüman olan bir ülke... Çok sâlih, çok sorumluluk

⁷ Doç. Dr. M. Es'ad COŞAN, Osmanlı Devleti Nasıl Gelişti?; *Diyanet Gazetesi*, 15 Şubat 1979, sayı: 207, s. 4.

duygusu taşıyan, çok Allah'tan korkan, devlet malının toplu iğnesini ziyan etmek istemeyen insanlar biliyorum ben...

Meselâ, bizim fakültenin rahmetli sekreteri... Yaşlı olarak geldi fakülteye; hem bizim talebemiz oldu, hem fakültede sekreterlik yaptı. Sonra da bir otomobil çarptı, vefat ediverdi. Nur içinde yatsın... Çok sevişirdik, muhabbetimiz iyiydi aramızda...

Toplu iğneyi düşünürdü. Bir kâğıdı düşünürdü. Ben de öyle idim. Alıyorlar, kâğıt israf ediyorlar, devlet malzemesini israf ediyorlar diye ödümüz patlardı bizim...

Yüznumarada ellerini yıkıyor, geliyor dosya kâğıtlarından on tanesine, on beş tanesine elini kuruluyor, buruşturup buruşturup çöpe atıyor... Cinayet gibi gelirdi bize, yaptırmazdık böyle bir şeyi... Duyduğumuz zaman, gördüğümüz zaman çok fena olurduk. Toplu iğneyi görsek, kağıt tutuşturma teli görsek, yerden alırdık, yerine koyardık.

Böyle bir insan başka oluyor. Bak bizim rahmetli sekreter altılara, yedilere kadar çalışırdı. Ben bazen cumartesi pazar fakülteye çalışmaya giderdim; onu odasında çalışıyor bulurdum. Mecbur değil, o zamanlar tatil günü... Ama ne yapsın, iyi insan, işler bitsin diye sorumluluk duygusu taşıyordu. Evi de karşıda yakındaydı, gelip çalışıyordu.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, bu hadis-i şerifi de çok önemli görüyorum. Mealini bir daha söyleyelim:

“—Kim müslümanlardan birisini bir memuriyete, bir işin başına tayin ederse; ve de ötekiler arasında, müslümanların geride kalanları arasında, bu tayin ettiğinden bu işe daha salâhiyetli, Allah’ın Kur’an’ını daha iyi bilen, Allah’tan daha çok korkan, Peygamber Efendimiz’in sünnetini daha iyi bilen, Efendimiz’in sünnetine daha sıkı sarılan; tam güzel ahlâklı, tam böyle derviş, tam zarif, kâmil bir insan olduğunu bildiği halde, onu tayin etmez de, salâhiyetsizi tayin ederse; Allah’a da Rasûlüllah’a da, müslümanların hepsine de hıyanet etmiş olur.” diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Demek ki, tayin sorumluluğu var. Tayin eden kimse, tayin ettiği insanlarda bu vasıfları arayacak. Devlet malını çarçur etmeyen, vazifesini suiistimal etmeyen, bütçeyi, elindeki kasayı soymayan insanları tayin etmeğe çalışacak.

Belediyede çalışan bir rahmetli dostumuz vardı, Kâzım Efendi diye... Allah rahmet eylesin, beş vakit namazında, çok hassas, çok dürüst bir insandı. O şehid ve asker ailelerine yardım parası kesilirdi vergi olarak. Onlarla ilgili bir görevi vardı. Kuruşunu boşa harcatmazdı. Bunlar asker ailelerinin hakkı diye, parasını çarçur ettirmezdi.

Kendi iş sıkıntılarını, belediyedeki baskıları vesâireyi anlatırdı. Ağlardı. “Benden sonra, ben ölünce, bu işin başına kimi getirirler? Bu asker ailelerinin hakkını kim korur?” diye düşününce, ağlardı rahmetli...

İyi insanlar çoktu. Allah yine onların adetlerini artırırsın...

e. Toplum Aldatan Yönetici

Sonuncu hadis-i şerife geçiyorum, aynı sayfadan... Aziz vesevgili kardeşlerim! Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki, el-Hasenü'l-Basrî'den mürsel olarak rivayet edilmiş:⁸

مَنْ اسْتَرْعَاهُ اللَّهُ تَعَالَى رَعِيَّةً فَمَاتَ

وَهُوَ غَاشٌّ لَهَا أَدْخَلَهُ اللَّهُ النَّارَ

(الشيرازى عن حسن مرسل)

RE. 402/8 (*Meni'ster'âhu'llâhu teâlâ raiyyeten*)
“Herhangi bir şahıs ki, herhangi bir toplumun başına yönetici olarak getirilmiş kişi; (*femâte ve hüve gâşşin lehâ*) eğer o şahıs, o topluma hıyanet etmiş olarak, vazifesini güzel yapmamış, aldatmış olarak ölürse; (*edhalehu'llâhü'n-nâr.*) Allah onu cehenneme tıkar, cayır cayır yakar, cezalandırır.”

⁸ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX,s.206, no:472; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.319, no:20651; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.56, no:14738; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXI, s.430, no:45665.

Gaşşe, ticarete, alışverişte hile yapmak demek... “O tayin edilen yönetici, tayin edildiği topluma aldatma yapıyor; yâni işleri güzel yapmıyor, sûiistimal yapıyor, kötü idare ediyor. İşte o zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri onu cehenneme atar, cehenneme tıkar.” diye Peygamber SAS buyuruyor.

Buradan hemen bir başka hadis-i şerifi, siz de belki hatırlamışsınızdır, sevgili dinleyiciler! Peygamber Efendimiz’in sahih hadis kitaplarında rivayet edilen bir hadis-i şerifi var, buyuruyor ki:⁹

⁹ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.304, no:853; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1459, no:1829;

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.145, no:2928; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.208, no:1705; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II s.54 no:5167; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.342, no:4490; Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.81, no:206; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.170, no:3890; Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.I, s.273, no:450; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.X, s.199, no:5831; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.319, no:20649; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.IV, s.322, no:5261; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.287, no:12466; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.V, s.374, no:9173; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VIII, s.281; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.143, no:2951; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.242, no:745; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *İyâl*, c.I, s.491, no:320; İbn-i Mürdeveyh, *Emâlî*, c.I, s.108, no:2; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.428, no:2327; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.265, no:100; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.V, s.174; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VI, s.110, no:5954; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.49; Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.I, s.273, no:450; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.123; *Kenzü’l-Ummâl*, c.VI, s.47, no:14710; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.152, no:209; Abdullah ibn-i Amr RA’dan. Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.276, no:2771; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.V, s.330, no:1483; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.33, no:14670 ve 14710; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.941, no:1946; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV, s.381, no:15753, 15754; RE. 343/1

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

(خ.م.د.ت.حم.حب.طس.ع.هب.ق.حل.خط.عد.عن ابن عمر)

(*Küllüküm râin, ve küllüküm mes'ûlün an raiyyetihî*) “Hepiniz çobansınız, bir toplumun başında yöneticisiniz; çobanın sürüsünden sorumlu olduğu gibi, hepiniz toplumunuzdan, sürünüzden sorumlusunuz.”

Meselâ, aile reisi çoluk çocuğunun, ailesinin çobanıdır, başkanıdır; ailesinden sorumludur. Çocuk günah işlerse, babası sorumlu; kadın günah işlerse, kocası sorumlu... Yönetecek, güzel sevk edecek, koruyacak, günah da yaptırmayacak, sevaplı vazifelerini de ihmal ettirmeyecek. Namaza kalkması gerekiyorsa kaldıracak, “Hanım kalk!” diyecek. “Çocuğum, kalk yavrum, sabah vakti oldu.” diyecek... Aklıma gelen halleri böyle dile getiriyorum.

Demek ki, aile reisi bile ailesinin başkanı oluyor, yöneticisi oluyor; o bile sorumlu oluyor. Derece derece her toplumun başındaki muhtar, müdür, kaymakam, vali, bakan, milletvekili, reisicumhur... herkes toplumundan sorumludur. Toplumuna güzel hizmet etmekle vazifelidir. Onu aldatmaması lâzım, ona güzel hizmet eylemesi lâzım!.. Etmiyor, etmemiş... “O zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri, ahirette onun cezasını verecek!” diye tehdit var.

Onun için, Hazret-i Ömer RA gece uyku uyumazmış. Koca halife, Medine sokaklarında gece bekçisi gibi dolaşmış. Bir keresinde

dolaşırken bakmış ki, bir kervan gelmiş, yatmış uyumuşlar. Çuvallar bir tarafta, hayvanlar bir tarafta, mallar bir tarafta... Onlar da uzaktan geldikleri için horul horul uyuyorlar. Hazret-i Ömer RA, “Şimdi ben buradan gideceğim; bir hırsız gelse, bunların bir çuvalını götürse, haberleri olmaz, uyanmazlar.” demiş. Sabah namazı vakti oluncaya kadar, koca halife başlarında beklemiş. Namaz vakti gelince de:

“—Hadi kalkın bakalım, sabah namazı oldu, vakit geldi, abdest alın!” diye deyneğiyle uyandırmış, yürümüş, gitmiş.

Sorumluluk... “Dicle’nin kenarında bir kurt, bir koyunu parçalasa, Ömer mes’ûl!” diye düşünüyor, kendisini sorumlu hissediyor.

Allah tüm toplumlara güzel idareciler nasib eylesin... Kötüleri ıslah eylesin... Allahu Teâlâ cümlelerinizi iki cihan saadetine nâil eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llâhi ve berekâtühû!..

05. 06. 1998 - Sydney / AVUSTRALYA

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

[Bütün CUMA SOHBETLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

